

1 Timoti

Alalaha Elle Ngana Nenge Paulus Hasia Lange Timoti

¹ Iau Paulus koi ehas ia alalaha nei, pe iau Iesus Kristus nena hekulkulonga. Ara hemasinga NeHalang pe Iesus Kristus nenge ta kulelele, iri nai te henonou hote iau ke e rahite ume nei.

² ✧Timoti, e heto tukia iong iange ita nai letera manmanna nge Kristus. Ke pomalam ehas ia alalaha nei ke lange iong.

Pe e hetalaulau ke Temere NeHalang pe ara Non Soke Iesus Kristus te tunge halaunga palaungana lange iong pe leteria porekeia iong pe te heurana ia letem ke ma ke nek.

Ta Hekou Sue Helenga Pallaklaka Ngana Mur

³ Nga etue nenge e lohaka ke e lala nge Mesatonina e hele ke kerkereng toto lange iong ke otu nge Epesus ke o hele ele hana nenge te hetottore hehei pe hana nga hengetoro pallaklaka ngana.

⁴ ✧O hele lange iri ke o teke te nana pe te sisala hotote reria tete mur ero ol, te esil mene aria etue paiam. Nananga sasase toto ngana nenge pomam, hepirlu ele hehei pe hana leteria nga kue nenge NeHalang teke mene mule iri ia. Mele nenge letena manmanna nge Kristus lape eteia NeHalang letena tuanin ngana mur. ⁵ E hele ke kerkereng toto lange iong ke opoi ke pomam iange e teke te amnei teu ke nek toto nga leteria

✧ **1:2:** Ume 16:1-3; Tit 1:4

✧ **1:4:** 1Ti 4:7; Tit 1:14

ke te nanas mene poinga urana ngana mur, ke muteria taua pekngaria mur nga leteria toto. Pe muteria tau hel ngaria nenge pomam henonou hote ke iri te rahat tote leteria manmanna ngana nem kura. ⁶ Iange hana nemur hel tehul rumeria nga poinga nei pe te hele rara mana nga helenga nemur nenge luria ero. ⁷ Te teke te hetore hehei pe hana nga hotonga nenge Moses tung sue pe te eteia ure nenge te heleleia ero pe utar nenge te haliu hotote ero.

⁸ ✧Ita ta eteia ke helenga nemur nga NeHalang nena hotonga te urana, nenge teke ta nanas tau tote ke pomanga tetal ngaria ia. ⁹ Ta eteia pule ke hotonga nemur tehas hote ke hana nenge te urana reria ia ero. Tehas hote ke lange hana nenge te longo olole pe nenge te nanasia hotonga mur ero pe nenge te heto hekeke aetapuna mur pe nenge te popoi poinga poreke ngana pe nenge te hune tataria mur pe tetemeria mur pe iri hel pule nenge te hunun hana. ¹⁰ Pe pule tehas hote ke lange hana nenge telau sisio hehei pe nenge te poia poinga poreke toto ngana nenge mange Sotom mur pe nenge tetak tototo ita non pe nenge te pallaklaka. Iri nemur reria poinga mur te tualele elele NeHalang nena hengetoro urana ngana mur. ¹¹ Hengetoro nemur elle mana ke pomanga Helenga Urana Toto Ngana nenge NeHalang tunge at nge iau ke e haliu hote. Hehei pe hana te heto heke I pe te hele ke te teke I non nge urana toto nga nena ure urana ngana mur.

Paulus Hele Urana Lange Kristus

12 ✧Pe e hele urana toto lange ara Non Soke, Iesus Kristus nge hekerkereng ia iau iange sana kikina nge iau pe hesilei hote iau ke e poia ume nei. 13 ✧Nge nike letek manmanna nge Kristus ero pe e hele poreke tote I. Pe epoi poreke pe epal ule nena hana mur. Pe I letena porekeia iau iange letek manmanna nge I ero pe e eteia ure nenge e popoia ero. 14 Ara Non Soke tung lochloche letena poreke ngana at nge iau pe letena poreke ngana nem muta toto nga letemanmanna ngana pe mutenga nenge tu nge Iesus Kristus.

15 ✧Helenga nei manmanna toto ke urana nge o rahit tote ke tunge iong: Iesus Kristus sio at nga ich nei ke hemas mule hana porekreke ngana mur pe iau none nenge e poreke toto. 16 Pe Iesus Kristus letena ia iau ke teke heneue iri nenge te popoi poinga poreke ngana. Nenge teke leteria manmanna nge I lape te mene maulinga ke koko, iange letena poreke ngana hetala ngana ero toto. 17 NeHalang i naungaala ana non nenge mete erochro pe nauele hehei pe hana nga etue lochloch pe ta naue i erochro. Pe I hemalmalinga ana non nenge hehei pe hana te heto hekeke ke koko. Oe, Manmanna

Paulus Hekerkerengia Timoti Nga Letena Manmanna Ngana

18 Kolek Timoti, e teke e hele ke kerkereng lange iong ke pomai. Nga etue nenge mo hetalau am, mo hele ia helenga hetatalonga mur nge lape te lohot nge iong. Pe e teke o rahite helenga nemur ke

✧ **1:12:** Ume 9:15; 1Ko 15:9-10; Kal 1:15-16 ✧ **1:13:** Ume 8:3; 9:1-5 ✧ **1:15:** Luk 19:10

kerkereng ke pomanga lem kaleu. Pomalam lape o hekou sue hetoronga pallaklaka ngana nemur. ¹⁹ O rahite letem manmanna ngana ke kerkereng pe o amnei teu ke nek toto nga letem ke o nanas mene poinga urana ngana mur. Iange iri hel te hile sue leteria manmanna ngana lo ke pomanga alolap nenge te saua nga sausaunga. ²⁰ ✧Hana nai, e tung tele iri langa non poreke ngana penna. Ngana laka Imenus iri nai Aleksenta. Iange iri te hetottoro nga ure nemur nenge te hele poreke NeHalang. Pe nei lape hetore iri ke te poia poinga nem ero ol.

2

A Hetalaulau Lange NeHalang Ke Halaua Hulua Lochloch

¹ Ke pomalam, e hele ke kerkereng lange imo ke apoi ke mai tala. E teke a hetalaulau hulua aria pe a onteia NeHalang ke tunge ure mur nenge muteria taua lange iri. Pe e teke a hetalaulau iri hel pule aria pe a hetalaulau hehei pe hana lochloch aria pe a hele urana lange NeHalang nga nena ume nenge poia lange hulua lochloch. ² Pe pule e teke a hetalaulau lange NeHalang ke halaua naungaala ana hana mur pe hana papalauna mur ke ita lochloch tatu ke tanek pe ta nanasia poinga urana ngana nenge NeHalang mutena taua. ³ Urana nge a hetalaulau hehei pe hana aria iange ara Hemasinga NeHalang iech toto nga poinga nenge pomalam. ⁴ I lemene ke teke hehei pe hana lochloch te rahite hengetoro manmanna ngana nenge Kristus pe te mene maulinga ke koko.

✧ **1:20:** 1Ko 5:5; 2Ti 4:14-15

⁵ Iange ita ta eteia ke:
 “NeHalang elle mana.
 Pe pule non elle mana nge poia ita ke ta pengpeng
 nga NeHalang matana.
 Ngana laka Iesus Kristus.
 Iange I muka ia polong lele ngana nenge lange
 NeHalang.”

⁶ ✧Nga NeHalang lemene ngana
 Iesus tunge i sipona ke mete.
 Ke nga Iesus ana metenga nem,
 NeHalang mene mule hehei pe hana
 lochloch.”

Helenga palaungana nei, NeHalang hemallaha
 hote nga etue nenge i sipona hele talue lo. ⁷ ✧Ke
 ngana koi nenge NeHalang henonou hote iau
 ke iau hekulkulonga pe e haliu hotote Helenga
 Urana Toto Ngana. (Pe e hele ke manmanna pe
 e pallaklaka ero.) Isipona henonou hote iau ke
 e hetore hana lomomona ngana mur ke leteria
 manmanna nga helenga manmanna toto ngana.

⁸ Ke e teke, nga etue nenge hana nga kileng
 lochloch te eukirau ke te heto heke NeHalang, te
 hetalaulau pe tetul heke peria nga leteria urana
 ngana pe te hile hote leteria inin ngana mur pe
 reria hunelinga mur.

Hehei Reria Ume Urana Ngana Hemalmalia Iri

⁹ ✧Pe pule e teke imo hehei a heronia hengeron
 nemur nenge ururia sio pe nakuna urana nga
 hulua tenau ngaria. Pe a lule palpalumo ina ero
 pe a hemalmalia imo nga um nenge chalemlem

✧ **2:6:** Rom 3:29-30; Kal 1:4 ✧ **2:7:** Ume 9:15; Kal 2:7-8; 2Ti 1:11

✧ **2:9:** 1Pi 3:3-5

pe koikoi ke manga lauta pe nga relem utona ero. ¹⁰ ✧Iange hehei nenge te teke te nanasia NeHalang te hemalmalia iri ke nakuria urana nga re-ria poinga urana ngana mur, nenge te halaulaua hehei pe hana.

¹¹⁻¹² ✧Pe e longele heie ke hetore hana mur pe nauele iri ero. Iau e teke hehei tereng kun pe te longo manmana nga etue nenge hana te haliu hotote NeHalang nena helenga. ¹³ ✧Iange NeHalang pip hot tele Antam ke het pe Eua. ¹⁴ ✧Pe pule Satan channangaia Antam ero. Satan channangaia Eua ke poia poinga poreke ngana. ¹⁵ Pe NeHalang lape hemas mule hehei mur nga te hoho ngaria. Lape hemas mule iri nenge te rahite leteria manmanna ngana nge Kristus ke kerkereng pe muteria taua iri hel pule pe te nanasia poinga nge pengpeng.

3

Imo Mata Ana Naungaala Mur Apoi Kenek

¹ ✧Helenga nei manmanna toto koi. Nenge teke none mutena toto ke teke i mata ana naungaala, mutena tau tote ume urana toto ngana la. ² ✧Non nem urana nge heo ele tote i ke nek nga poinga poreke ngana pe poi matana rara ero. Pe urana nge nehei elle mana pe letena matana ke nek pe tuamasia nena inga mur pe hehei pe hana tepoi ke nek lange i pe long teuteua lang mur, pe etei toto nga nenge hetottoro nga NeHalang nena helenga. ³ Non nenge pomam urana nge i non nenge inin

✧ **2:10:** 1Ti 5:10 ✧ **2:11-12:** 1Ko 14:34 ✧ **2:13:** Gen 2:7, 21-22; 1Ko 11:8-9 ✧ **2:14:** 2Ko 11:3; Kal 3:1-6 ✧ **3:1:** Ume 20:28 ✧ **3:2:** Tit 1:6-9

ero pe palpal ero pe mutena taua hulua lochloch pe mutena hali ia umtutuna ero. ⁴ Pe urana nge nauele nehei pe tutuna mur ke nek pe hetore tutuna mur ke te longo taua i pe tepoi ke nek lange hehei pe hana. ⁵ Pe nenge teke eteia poinga nenge nauele nehei pe tutuna mur ke nek ero, lape nauele mata nenge NeHalang ke merei? ⁶ Nenge teke none hulua letena pe letena manmanna nge Kristus ke mala ero kura, urana nge mene ume nenga mata ana naungaala ero mukam. Iange lape teke i toto pe lape NeHalang heul sue i ke pomange Satan. Pe mele nenge letena manmanna toto nge Kristus ke mala lo, urana nge rahite ume nem. ⁷ ✧ Non nenge pomam, urana nge hehei pe hana nenge te tuteu nga mata nenge NeHalang ero, te heleia i ke te teke i non nge urana. Pomalam lape te hele poreke i ero pe lape losio teu nga Satan na poinga poreke ngana mur ero.

Imo Halaunga Ana Hana Mur Apoi Kenek

⁸ Pomalam mana nge halaunga ana hana nga mata nenge NeHalang. Urana nge leteria matana ke nek nga aria ume pe reria poinga mur, pe aria hengeratau nachnai ero. Pe tein sakililia uain ero pe leteria tumana nga umtutuna ero. ⁹ Urana nge te rahite helenga manmanna ngana nenge letera manmanna ia ke kerkereng pe te amnei teu ke nek toto nga leteria ke te nanas mene poinga urana ngana mur. ¹⁰ Ke pomalam urana nge te totoi tele iri nga nem mukam. Nenge teke te poia ume nem ke nek, lape tetu ke iri halaunga ana hana mur ol.

✧ 3:7: 2Ko 8:21

¹¹ ☆ Pomalam mana nge halaunga ana hehei mur pule. Urana nge leteria matana ke nek nga aria ume mur pe nga reria poinga mur, pe te hele poreke mele hel ero pe te hepengia tei ngaria mur ke nek.

¹² Pe non halaunga ana non nem urana nge nehei elle mana pe nauele tutuna mur pe alona mur ke nek. ¹³ Halaunga ana hana mur nenge te umeia aria ume ke nek lape eria lohot ke urana pe te haliu hote Iesus Kristus nena helenga ke kerkereng luluch nga leteria manmanna ngana.

Hengetoro Manmanna Ngana Nenge NeHalang

¹⁴ Iau, musuna pol mana pe ela nge iong pe e teke urana nge ehas ia alalaha nei lange iong nike. ¹⁵ Iange nenge teke epoi hulul, o sisia alalaha nei pe o eteia ita hana nenge tatu teu nga mata nenge NeHalang, tatu ngara. Hana nenge tetu teu nga mata nei leteria manmanna nge Kristus. Pe NeHalang nenge tuke maulul ke koko nena hana mur ia iri. Pe hana nemur te rahite pe te hekerkereng tote hengetoro manmanna ngana mur ke pomanga pele ana isong nenge mes ke kerkereng ke rahtua ele pele. ¹⁶ ☆ Ita ta eteia ke hengetoro nemur nenge NeHalang hemallaha hote, i ure palaungana pe manmanna toto:

Kristus lohot ke i non.

Opepengpeng henonou hote ke I non nge pengpeng toto.

Angkelo mur te esia I.

Te haliu hote nena helenga

ke hehei pe hana lochloch nga ich leteria man-
manna nge I.

Pe NeHalang mene heke I langa lut ke hemal-
malia I.

4

Hetoronga Pallaklaka Ngana Mur

¹ Pe Opepengpeng hele mallaha ke teke, nge
he lape hel te hile leteria manmanna ngana
pe te longo taua uneinei opene pe te nanasia
hana porekreke ngana nenge uneinei opene tuteu
nge iri, reria hengetoro pallaklaka ngana mur.

² Hengetoro nemur teat nge hana nenge te pallaka
hali pe song ke kikina toto. Pe leteria urana ngana
nenge te eteia utar nenge urana pe utar nenge
poreke te mete ke ulolo ke pomanga moiuk nge
ngaua leteria. ³ ✧ Hana nemur te hetoro ke te teke
hehei pe hana telei ero pe te ngaua ngaunga hel
ero. Pe ngaunga nemur NeHalang ala hote ke
iri nenge leteria manmanna pe te eteia helenga
manmanna ngana aria nge te ngaua nga reria
hetalaulaunga hoena. Reria hetalaulaunga nenge
te hele urana lala nge NeHalang pe te heto hekeke
I. ⁴ Ke Ure lochloch ngana nenge NeHalang ala
hote te urana. Pe nenge teke ta hetalaulau pe
ta hele urana lange I, ute pele nge poreke ke ta
suaa ero. ⁵ Iange NeHalang nena helenga pe rera
hetalaulaunga helemlemia ngaunga nem lo.

Paulus Hetore Timoti

⁶ Nenge teke o helete metentene hehei pe hana
nenge leteria manmanna nga lek helenga nemur,

✧ **4:3:** Gen 9:3; Rom 14:6; 1Ko 10:30-31

lape Iesus Kristus nena hekuleileinga ana non iong toto. Iange o hengaungaua iong ia helenga manmanna ngana mur nga lete manmanna pe nga hengetoro urana ngana nenge o nanasia nem. ⁷ ✧ Pe oheo ele tote iong nga aetapuna mur pe nga nananga mur nenge nganangaria ero. Kokoos o totoia iong ke oi ke kerkereng ke o nanas mene NeHalang. ⁸ Poinga nenge o poia ure hel ke hekerkereng ia singim lape halaua singim nga kue hel. Pe poinga nenge o nanasia NeHalang lape halaua iong nga kue lochloch iange tunge petanga lange iong heueu nei pe tunge maulinga ke koko lange iong nga hoena pule.

⁹ Helenga nenge e heleia nei manmanna toto koi. Urana nge letem manmanna ia pe o rahit teua lange iong ke kerkereng. ¹⁰ ✧ Ita ta ume ke kerkereng pe ta puria nga kikira ngara toto iange letera here NeHalang nenge tuke maulul ke koko nge mene mule hulua lochloch. Matana toto nge hehei pe hana nenge leteria manmanna nge I.

¹¹ O hetore hehei pe hana nga ure nemur pe o hele lange iri ke te nanasia. ¹² ✧ Iong lomele mana kura pe lemek ero mele hel nge te songlele ia iong. E teke o heneue iri nenge leteria manmanna nga lem helenga urana ngana mur pe nga lem poinga urana ngana mur pe nga lem poinga nenge mutem tautaua mele hel pe nga letem manmanna ngana pe nga lem poinga nenge oheo hele iong nga hehei aria poinga pe otu ke o lemlem mana. ¹³ Pe e teke osis hotote NeHalang nena alalaha tapuna ngana lala nge hehei pe hana pe o hetot-

tore iri pe o hekerkereng ia iri ke langa etue nenge eat ke esau hot. ¹⁴ ✧Iong o mene lem tunginga e nga etue nenge hana papalauna mur nga mata nenge NeHalang tetal heke peria nge iong pe te hele talue. Opoia tunginga nem ana ume ke lohote pe o mamani hit mene ero.

¹⁵ Pe o tung teu tote iong nga ume nemur nenge e heleleia nei ke lohote nek. Pomalam lape hulua tenau urume ke lem ume lohote urana nga letem manmanna ngana. ¹⁶ Onau ala am ke nek nga otu ngam pe nga lem hengetoro mur pe o nanas mene ure nemur nenge e hetoro iong ia ke ulolo. Pomalam, NeHalang lape mene mule iong pe iri nenge te nanasia lem hengetoro mur iange iong sipom o helue lemo kue.

5

Hengetoro Nenge Ta Nekia Hulua Lochloch

¹ Non nenge tuauna lo, o hele inin taua i ero, onekia i ke pomanga Temem ia. Opoi ke nek lange lolomele mur ke pomanga titim mur ia iri. ² Hehei nenge te tuauna lo o nekia iri ke pomanga tatam mur ia iri pe hehei malolong mur o nekia iri ke pomanga lilium mur ia iri nga poinga nge urana.

Itei Lape Naele Pakar Mur?

³ Hehei nenge eria mur te mete lo pe mele nauele iri ero, apoi ke nek lange iri pe a nauele iri. ⁴ Pe nenge teke hei nem tutuna mur pe natete mur lo, iok urana nge te poia NeHalang ana ume ke tenau ele taria pe reette mukam ke pomanga taria pe reette tenau ala ngaria ia iri nge nike.

✧ 4:14: 2Ti 1:6

Nenge teke tepoi ke pomai NeHalang lape iech toto. ⁵ Hei pakar nenge mele nauele i ero, talue letena manmanna ngana nge NeHalang mana. Pe hetalaulau lala nge NeHalang ke kokoes nga sinanga pe nga miliko ke NeHalang halaulaua i. ⁶ Pe hei pakar hel pomam ero. Iri te nanas mene poinga poreke ngana nenga ich ke nga NeHalang matana te mete lola. ⁷ O heleia helenga nei lange iri lochloch ke te nanasia poinga nge pengpeng, pomalam lape hulua te hele poreke iri ero. ⁸ Iri nenge te nekia reria misili mur pe aloria mur ero, leteria manmanna ngana losio ke ulolo. Pe te poreke toto nge mele hel nenge leteria manmanna nge NeHalang ero.

⁹ Nga etue nenge ohas sue hei pakar e ene ke mene halaunga, ohas pulut mene ero. Onau teu ke nek nga ure nemur mukam. Nenge ana hesinga iri ana non kina mol lo (60). Pe lei nge non elle mana. ¹⁰ Pe hulua te eteia nge hei nem poia ume urana ngana mur halang. Pe nauelele tutuna mur ke nek. Pe hengaua hana nenge teat nga tau ngana. Pe ume ke pomanga hekuleileinga ana hei nge NeHalang nena hana mur. Pe halaua iri nenge ure meena ngana lohot nge iri. Pe tung teu tote i ke poia ume urana ngana mur hel pule.

¹¹ Pe hehei pakar nenge iri malolong kura, ohas sue eria ero iange nga etue nenge tela luluch nge hana lape telei haka mule pe tehul rumeria lange Kristus. ¹² Pe hei nem lape amneia ke poreke toto iange tak hoa ngatanga hel nenga tele ngana. ¹³ ✧Pe pule lape reria melel tana pe tetal teua iri

✧ 5:13: 2Te 3:11

nga poinga nenge tei rara mana pe teteu hel hotia ngunngununga nga pele mur. Pule tetal teu pulut mene iri ke te hele nga ure nenge reria ia ero. ¹⁴ ✧ Ke iau e teke hehei pakar nenge iri malolong telei mule ke te hoho pe tenau ele tuturia mur pe reria pele mur. Pomalam lape rera ngarang mur te hele poreke ita ero. ¹⁵ Iange hehei pakar malolong ngana hel, te saleke ke te nanasia non poreke ngana lo.

¹⁶ Nenge teke hei e nge letena manmanna alona mur hel iri pakar, urana nge hei nem nauele pakar nemur. Pomalam lape tunge ume halang langa mata nenge NeHalang ero. Iange mata nenge NeHalang tenau mana lange pakar nemur nenge mele nauele iri ero toto.

Tapoi Kenek Lange Mata Ana Hana Soksoke Ngana Mur

¹⁷ Mata ana hana soksoke ngana mur nenge te poia aria ume ke nek, urana nge hehei pe hana tepoi ke nek lange iri pe te olia iri nga aria ume palaungana nenge te haliu hotote NeHalang nena helenga pe te hetottoro. ¹⁸ ✧ Iange NeHalang nena helenga hele ke teke, “Urana nge none mene uruna ke pete tote ume ngana.” Pe helenga e pule hele ke teke, “A tom ele kolok hanna ero nga etue nenge i hakaka nga uit putana ke poi hotote nganangana mur nga kina. Iange ure nem ii pe ngaungau.” ¹⁹ ✧ ✧ Nenge teke mele hele hote non soke e nga NeHalang nena mata nge poia poinga poreke ngana e, o longo taua mele nem ero. Pe

✧ **5:14:** 1Ko 7:9 ✧ **5:18:** Deu 25:4; Mat 10:10; 1Ko 9:9 ✧ **5:19:** 2Ko 13:1 ✧ **5:19:** 2Ko 13:1

nenge teke hana nai ma mol te heleia i pule pe reria helenga elle mana ke mänge mele nem, iok, urana nge o longo lange iri. ²⁰ ✧Ke nenge teke non soke e poia poinga poreke ngana, o hemes hote i nga muka nga NeHalang nena hana mur mataria pe o hele lange i ke o teke poinga nem poreke. Pomalam lape iri lochlolch nenge leteria manmanna te matau ke te poia poinga nem ero toto.

Paulus Heleia Timoti Ke Poi Kenek

²¹ Nga NeHalang pe Iesus Kristus pe reria angkelo mur nenge te henonou hote iri mataria, e teke o poia poinga nem lange hana lochloch pe o mala nge mele hel ero.

²² Letem matana ke nek pe o eusach ero nga nenge teke otal heke perim nge hana hel pe o tunge kerkerenga lange iri ke tera hite Non Soke ana ume. Otal teu luluche iong langa hana hel reria poinga poreke ngana ero, otu ke o lemlem mana.

²³ Pe oin manmana ech ero. O inia uain unne sune pule ke hekerkereng ia sam pe halaua iong nga am haleles nenge lohotot ke kokoes mana.

²⁴ Hana hel te amnei teu lange iri ero kura pe reria poinga poreke ngana lohot ke mallaha lo. Hel reria poinga poreke ngana mallaha ero pe lape lohot ke mallaha nga hoena kura. ²⁵ Ke pomalam mana nga poinga urana ngana mur, nge hel mallaha pe hel te talkome pe lape te lohot ke mallaha nga hoena kura.

✧ 5:20: Epe 5:11

6

Hekuleileinga Ana Non Mur Tepoi Kenek

¹ ✧ Iok, iri nenge teume manmana nge hana hel, urana nge tepoi ke nek lange hana nenge tenau ele iri. Pomalam lape te hele poreke NeHalang ero pe poinga nenge ta lohot ke ita NeHalang nena hana mur, lape te hele poreke ero pule. ² ✧ Pe nenge teke hana nenge tenau ele reria hana mur tetu teu nga mata nenge NeHalang, iok, urana nge reria hana mur te poia iri ke nek toto pe te halau tote iri nga teume ngaria. Ke poinga nem henonou hote ke muteria taua iri iange iri titiria mur hel nga leteria manmanna ngana. Pe poreke nge te longo ole taua iri pe te hele lange iri ke te teke, “Ita titira mur hel ke pomalam mo longo taua imo ero.” O hetore iri nenge leteria manmanna nga ure nemur nenge e heleleia lala nge iong nei pe o teke te nanasia.

Umtutuna Ana Mute

³ ✧ Mele lape hetoro ngana kuena nga ure nemur nenge e hetore lala nge iong nei. Pe ure nemur nenge e hetore lala nge iong nei i ure ngana sipona toto, nga hengetoro nenge Non Soke Iesus Kristus pe poinga nenge ta nanasia NeHalang, huna toto. ⁴ Mele nenge hetoro ngana kuena teke i toto pe i eteia ute pele ero. I poi haka hunelinga huuna nga nenge teke etei toto nga Kristus nena helenga luna mur. Poinga nem lape poi hote palhelinga pe penpeninga pe helenga poreke ngana mur pe ngununga pe riringa hel. ⁵ ✧ Pe iri, leteria tumana nga ure poreke ngana pe helenga manmanna

✧ 6:1: Epe 6:5 ✧ 6:2: Plm 16 ✧ 6:3: Kal 1:6-9 ✧ 6:5: 2Ti 3:8; 4:4; Tit 1:14

ngana tuteu nge iri ero, lape tehun hel luluch nge hehei pe hana ke kokoes mana. Pe leteria ke teke lape reria ure halang nga poinga nenge te nanasia NeHalang.

⁶ ✧ Poinga nenge ta nanasia NeHalang poia ita ke rera ure halang nga nenge teke ta iech nga ure nemur nenge i sipona tunge at nge ita lo. ⁷ ✧ Iange nga etue nenge tatara mur tehoe ita ke ta lohot nga ich nei, ta rahite ute e ero. Pomalam nga etue nenge ta mete lape ta rahite ute e ke tala muleia ero pule. ⁸ Ke urana nge ta iech nga ara ngaunga pe rera hengeron mur nenge NeHalang tunge iri lo. ⁹ Pe iri nenge lemeria ke reria umtutuna halang te puoloko teua iri nga totoinga mur nenge heporeke tote iri ke tetu ngaria poreke toto ol. ¹⁰ ✧ Iange poinga nenge mutera tau tote umtutuna, i poinga poreke ngana mur huria toto. Mele hel te hile leteria manmanna ngana pe te amneia melmelenga halang nga poinga poreke ngana mur iange muteria tau tote umtutuna.

Omes Ke Kerkereng Nga Letem Manmanna Ngana

¹¹ ✧ Timoti, NeHalang nena non iong toto pe urana nge oheo ele tote iong nga poinga poreke ngana nemur. Letem manmanna, pe otu ke nek, pe o nanas mene poinga nge pengpeng, pe oume mana nge NeHalang, pe opoi ke urana, pe mutem taua hehei pe hana. ¹² ✧ Opur kikim nga letem manmanna ngana pe o rahit tote maulinga ke koko nenge NeHalang hesilei hote iong ia.

✧ **6:6:** Pil 4:11-12; 1Ti 4:8; Hip 13:5 ✧ **6:7:** Job 1:21 ✧ **6:10:** Epe 5:5 ✧ **6:11:** 2Ti 2:22 ✧ **6:12:** 1Ko 9:25-26; 2Ti 4:7

Maulinga ke koko nem NeHalang tunge lange iong, nga etue nenge o hele hote letem manmanna ngana nga mallaha. ¹³ ✧Timoti, e hele ke kerkereng toto lange iong nga Iesus Kristus pe NeHalang mataria. NeHalang tunge maulinga langa ure lochloch. Pe Iesus Kristus hele hote letena manmanna ngana ke mallaha nga Pontus Pilatus matana. ¹⁴ Ke nga iri nai mataria e hele ke kerkereng toto ke o nanas pengpeng ia NeHalang na helenga nemur. Pomalam mele ero toto nge hottaua poinga poreke ngana e nge iong, ke la het nga etue nenge ara Non Soke Iesus Kristus at muleia. ¹⁵ ✧At mule ngana nem lape lohohot pengpeng nga ana etue nenge NeHalang i sipona talue. NeHalang nge i Non Soke nenge soke toto nge hana soksoke ngana mur lochloch pe i Naungaala ana non nenge palaungana toto nge naungaala ana hana mur lochloch. ¹⁶ NeHalang i toro mana i non nenge tuke maulul ke koko pe tuteu nga lemenga nenge talkome ele tote i ke te esia ero toto. Pe mele pele nakuna ero toto nge la rochroi nga lemenga nem ke esia i. Hehei pe hana lape te heto heke tote NeHalang nga kikina ngana nenge tuke koko. Oe, Manmanna.

Paulus Heleia Iri Nenge Leteria Manmanna Pe Reria Ure Halang

¹⁷ ✧Pe hehei pe hana nga ich nenge reria umtutuna pe urelu mur halang, o hele lange iri ke o teke te palut laka rara pe leteria manmanna nga reria ure nemur ero. O teke leteria manmanna mana nge NeHalang nenge poia ita ke ta iech

✧ **6:13:** Ioa 18:36-37 ✧ **6:15:** Hem 17:14 ✧ **6:17:** Luk 12:20-21

nga ure urana ngana mur nenge tunge atat nge ita. ¹⁸ Pe o hele lange iri nenge reria ure halang nem ke o teke te poia poinga urana ngana halang pule ke te halaua hehei pe hana. ¹⁹ ✧Nenge teke tepoi ke pomalam lape te hottaua reria kole hoena manmanna toto ngana nenge halaua iri ke te maul nge he. Pe maulinga nem i maulinga manmanna toto ngana ia.

Paulus Nena Hengetoro Nenge Lange Timoti Hetala Ngana

²⁰ Timoti, o nauale ume nenge NeHalang tunge lange iong ke nek pe oheo ele tote iong nga helenga tunten ngana mur nenge hana nenge te eteia NeHalang ero te heleleia. Helenga nemur te heteto “letematana ngana ana helenga” pe i manmanna ero. ²¹ ✧Iange mele hel te nanasia helenga nemur, pe heueu nei leteria manamanna ngana losio ke ulolo. E hetalaulau amo ke NeHalang letena porekeia imo pe tululuch nge imo lochloch. Ngana laka lom.

**Tomunga Hel Heueu Ngana
Genesis and the New Testament in the Lote Language
of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Lote long
Niugini**

copyright © 2009, 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Lote

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

89f57add-4ab2-5e6d-af7e-7ec7955d8f95